

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. X. An actus externus augeat moralitatem, & satisfactionem actûs
interni.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

eligens medium malum propter finem bonum, communiter minus voluntaria fertur in tale medium, quam feratur id eligens ex alio motivo, sed hoc ipso minus peccat, hoc autem se per accidens habet

§. X.

An actus externus augeat moralitatem & satisfactionem actus interni?

575. Sensus est: an actus externus bonus, aut malus conducatur ad intensiorem bonitatem, aut malitiam: sive ad meritum & demeritum actus interni; & dum opus externum est bonum per se augeat satisfactionem, id est, vim delendi poenam:

Dico primò: actus externus bonus per se non intendit interni moralem bonitatem, ac meritum interni, nec malus malitiam, & demeritum. Ita communior Theologorum cum Izquierdo de DEO D. 35. n. 191. Haunold. lib. 2. Theolog. num. 380. contra Pallavicinum, plerosque scotistas: quos tamen deserit Herinx hic D. 3. n. 36. Probatur ex Matth. 5. *Qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, jam mœchatus est eam in corde suo.* Id ipsum sensit S. August. de libero Arbitr. c. 3. pronuntians talem non minus reum esse, quam si opus exequeretur.

Probatur secundò ratione: tunc externus per se nihil addit interno, quando ante existentiam externi, tota hujus bonitas, & malitia imputatur interno,

sed sic est, nam accessu actus externi nulla ponitur nova libertas, consequenter nec nova imputatio, sed ubi non est nova imputatio, nequit esse nova bonitas, aut malitia.

Dixi: *per se*, quia per accidens saepe, imò plerumque accrescit nova bonitas aut malitia, non ex actu externo, sed aliunde occasione actus externi. Primo, quia accessu actus externi solet internus durare diutius, aut intendi vehementius (ipsa enim degustatio externi actus causat vehementiorem inclinationem ad idem objectum magis amandum) aut novus internus repeti. His omnibus modis per accidens augetur bonitas vel malitia interni, proinde meritum, & demeritum.

Objicies primò: ergo voluntas efficacax Eleemosynæ est tantum meriti, quanta foret data Eleemosyna, ergo si quis efficaciter vellet dare infinitam, faceret meritum infinitum. Secundò, sequeretur, quod Martyr plus non mereretur, quam paratus Martyrium subire. Tertio sequeretur, quod desiderium, & pro-

positum faciendi tot bona opera quod fecit Beatissima Virgo, esset tanti valoris, quanti fuerant opera Beatissimæ Virginis. Quartò non modo actus internus malus, sed etiam externus prohibetur, & quidem præcepto distincto, ut patet in præcepto sexto, & nono, septimo & decimo Decalogi.

Respondeo ad primum: concessa consequentiâ primâ nego secundum; bonitas enim & vis merendi non desumitur præcisè ex objecto; alioquin actus offerens DEO merita Christi esset simpliciter infinitus, sed etiam ex perfectione cognitionis distinctè representantis bonitatem objecti: ex libertate, conatu, & efficacia actûs, quæ, cum in actu finito interno volente dare elemosynam infinitum, non sint infinita, fit, ut etiam tale propositum non sit infinitum.

Respondeo ad secundum: sequelam esse veram per se loquendo. Nempe Martyrem ex opere operantis non plus mereri, quàm efficax propositi Martyrij, secus per accidens.

Unde voluntas efficax suscipiendi Sacramentum per se est paræ efficaciæ ex opere operantis, ac susceptio: at non ex opere operato, quod pro nobis est operatus Christus. Ex hoc enim tam Sacramenta suscepta, quam Martyrium longe plus merentur: quod privilegium in Martyre non operatur effectum, nisi morte consumatur, quæ mors patienti non est formali er libera, proinde nec formaliter meritoria, sed ejus acceptatio. Laureola correspondens Martyrio est potius donum liberale, quàm ratio præmij: ut constat in infantibus Martyrio affectis. Ita Haunold. *num. 384.*

Respondeo ad tertium, negando sequelam; quia nullius alterius voluntas potest esse in pari intensione, conatu & efficacia, cum Beatissima Virgine volendo tot, ac tanta opera Caspensis *Tract. de Bonit. & malit. D. 3. nu. 131.*

Respondeo ad quartum: actum externum prohiberi distincto præcepto non propter augmentum malitiæ, sed quia habet distinctam malitiam, & ideo libere factus est proprie peccatum, ad hinc non sequitur intendi malitiam interni, sed quod non sufficiat confiteri internum sine externo, quando hic secutus est.

576. Dico, secundò: opus externum bonum per se auget in opere bono satisfactionem, seu vim delendi poenam. Cit. Haunold. *num. 390.* Rhodes, Soarez, Lugo &c. contra plures negantes cum Dicastill. *de Pœnit. D. 13. num. 87.* apud Heriæx *num. 40.* probatur: satisfactio principaliter respicit poenalitatem, ergo substituitur satisfationi, id est, ponitur loco poenæ infligendæ a potente vindicare culpam, sed hoc ipso opus externum auget satisfactionem, ergo opus externum auget satisfactionem. Minor probatur: ponens opus externum sponte se affligit, sed sponte se affligens auget Satisfactionem; minuit enim poenam jure infligendam ab offenso, quia reddit se dignum, ut tanto minus patitur invitus a judice offenso, quando plus ultroneè passus est, cum sic obineatur finis totalis Satisfactionis. Nam finis hujus est arcere à peccato. Hoc totum habetur, si offendens sponte se affligat per actum externum; hic enim est molestior actu interno,

Hinc

Hinc est disparitas, cur actus extensus non augeat vim merendi; finis namque præmij est incitatio ad virtutem, qui finis obtinetur positione solius actus interni de se efficacis,

§. XI.

An detur actus moralis indifferens ad moralem bonitatem, & malitiam, sive ad merendum & demerendum?

577. **D**upliciter potest actus moralis, seu liber esse indifferens ad honestatem, & inhonestatem. Primò secundum speciem. Secundo in individuo. Indifferens secundum speciem hoc loco dicitur actus, qui præcisè ex objecto, à quo specificatur, sive qui ex ratione sua specifica, seu tendentia in objectum suum ut præcisum à circumstantijs, nec sit moraliter bonus, nec moraliter malus: ejusmodi actus sunt ambulatio, locutio, cogitatio &c. ut sic præcisè spectata.

Verùm quia nullum individuum est realiter ponibile sine omnibus circumstantijs ad actum in individuo requisitis antecedentibus, comitantibus & consequentibus (ab his enim plenè singularizatur, seu ultimo determinatur in sui exercitio ad bonitatem, aut malitiam saltem materiale in individuo) quæstio est: an aliquis actus moralis non modo spectato ejus directo objecto, ac principali, sed sumptus cum omnibus circumstantijs propositis voluntati, sit moraliter nec bonus, nec malus? si talis detur,

hic est in individuo indifferens, secus si non datur.

Conveniunt Doctores: quod per accidens detur actus indifferens tam secundum speciem, quam in individuo contra Pallavic. & Esparza. Nempe defectu advertentiæ ad malitiam, & bonitatem materiale objecti, & circumstantiarum; aut posito errore invincibili, quod actus sit indifferens tam quo ad objectum, quam quo ad finem, & circumstantias.

Quæstio igitur est: an per se loquendo datur actus tam quoad speciem, quam quoad individuum indifferens indifferentiæ potissimum materiali, seu re ipsa illi conveniente, qui cum veritate seu secluso errore propositus nec honestus, nec turpis appareat, nec sit præceptus à DEO, nec prohibitus, nec consultus, sed permissus ac eatenus licitus?

Prima opinio Pallavicini apud Hauld *lib. 2. Theolog. num. 367.* negat actum tam quoad speciem, quam in individuo indifferentem. Comunior Thomi-